

Kultur hjälper oss att förstå världen

Rektorn för Handelshögskolan i Stockholm vill utbilda bättre beslutsfattare med konstens hjälp och exponera studenterna för konst i vardagen. Lars Strannegård är ute efter att bredda förståelsen av vad kunskap och hållbarhet är. Empatisk förmåga kommer att bli allt viktigare när AI konkurrerar med människan på många sätt.

Idrygt 10 år har Lars Strannegård axlat rollen som rektor på Handelshögskolan i Stockholm, och på ett årtionde har stora förändringar ägt rum i den privatägda högskolan. Dörrarna har öppnats upp för allt fler internationella studenter och lektorer, nya forskningscenter har tillkommit och högskolan har klättrat på globala mättningslistor.

Framför allt har så gott som samtliga rum i **Ivar Tengboms** snart 100-åriga byggnad fyllts med konst.

Samma år som Lars Strannegård tillträdde som rektor startades Handelshögskolans konstinitiativ, Art initiative. Idén var att exponera studenterna för samtida konst i vardagen.

Trots internationell framgång och hyllningar har Lars Strannegårds strategi inte undgått kritik. Debattörer på såväl ekonomi- som kultursidor har ansett att en rektor på en handelshögskola inte ska ta sig ton

Agnes Fagerudd
är ekonomireporter
på Dagens industri och
studerande vid Handels-
högskolan i Stockholm.

i konstvärlden. Men Lars Strannegård tar kritiken med ro.

”Man har en konstig och felaktig kultursyn om man anser att någon som är ekonom eller jobbar på en samhällsvetenskaplig institution inte ska få ha åsikter om kulturens roll och kraft. Värre är det om våra studenter inte ser värdet av konsten eller ’dissar’ den. Då har vi inte lyckats förklara det på ett tillräckligt bra sätt, och misslyckats med vårt uppdrag som utbildare.”

Rektorn, tillika professorn i organisation och ledarskap, har alltid intresserat sig för hur organisationer och människor i organisationer anpassar sig efter och relaterar till

Kultur är inte bara en enorm inspirationskälla för kreativitet, utan också en källa till arbetsglädje för Lars Strannegård, rektor för Handelshögskolan i Stockholm. Foto: Juliana Wiklund

tidsandan. Det började när han skrev sin avhandling på Handelshögskolan, då han såg skillnader i hur olika företag reagerar på kritik från miljöorganisationer. På den tiden handlade det om utsläpp av freoner och förstörelse av ozonlagret, och en del företag reagerade med mothugg och förnekelse. Andra såg sin roll som samhällsmedborgare och började anpassa sig.

”Parallellt med att företagens roll som sociala aktörer har utvecklats över tid har min samhällssyn vuxit fram. Alla individer behöver utveckla mänsklig och mellanmänsklig kompetens. Nu när AI växer blir det viktigare att titta på vilka kompetenser människor besitter och vad vi ska göra när maskiner tar över jobben.”

Handelshögskolan i annan liga

När Lars Strannegård intog rektorsrollen tittade han på Handelshögskolans grunduppdrag: ”Att främja affärsverksamhetens höjande i Sverige”. Grunduppdraget formulerades 1906 och är fortfarande detsamma, men tolkningen är ny.

”Budskapet har tolkats som att affärskvinnors och affärsmäns status ska höjas, och att affärsverksamheten ska akademiseras. Men det handlar mer om ökad konkurrenskraft, och för att lyckas med det måste man se bortom enskilda företag samt ha en bredare syn på samhället som helhet.”

Den gamla tolkningen var för snäv och nationell, menar Lars Strannegård, som såg större potential för Handelshögskolan. Han ville omdefiniera universitetet till en internationell handelshögskola baserad i Sverige, inte en svensk handelshögskola.

”Då lägger vi oss i en annan liga. Det finns över 14 000 handelshögskolor, och för att vara internationellt handlingskraftig behöver vi fundera på hur vi blir en internationell spelare, hur vi kan sticka ut, och

”Jag vill att studenterna ska fundera på vilka de är och vad som är viktigt för dem. Man kan inte lösa morgondagens problem med dagens modeller.”

vilken kunskapssyn som är relevant.”

Lars Strannegård sammanfattar förändringarna med en tydlighet i Handelshögskolans inriktning. Bland annat har högskolans Free-strategi implementerats – en akronym som står för faktabaserat tänkande, reflektion, empati och entreprenörskap.

Komponenterna i Free var det som Lars Strannegård ville slå fast när han utsågs till rektor. Strategin har styrt alla beslut som har fattats de senaste tio åren.

”Vi behöver veta hur vi ska ta oss an den nya tekniken och då är en vetenskapsbaserad syn viktig. Det är nödvändigt för att kunna vara en internationell spelare.”

Kritiskt tänkande är helt centralt

Handelshögskolan har satsat systematiskt på forskning, och i dag har 80 procent av yngre professorer på högskolan en examen från ett universitet utanför Sverige och 50 procent är internationella. Men det räcker inte med vetenskap, menar rektorn. Studenterna måste kunna ifrågasätta och problematisera det rådande läget och reflektera kring kunskap.

”Reflektion är det vetenskapliga tänkets syskon och kritiskt tänkande är helt centralt. Jag vill att studenterna ska fundera på vilka de är och vad som är viktigt för dem. Man kan inte lösa morgondagens problem med dagens modeller.”

Konstnärer har fått full frihet att inreda klassrum i Handelshögskolan i Stockholm. Foto: Mikael Olsson

Enligt Lars Strannegård är hållbarhet den viktigaste frågan, också rent efterfrågemässigt. Om studenter på handelshögskolor tar examen utan att ha förstått vikten av hållbarhet och problematiken med det existerande läget får de inte jobb på toppfirmor. Därför har högskolan även satsat på forskningscenter inom innovation, samt liknande enheter inom finansforskning och offentlig förvaltning.

Det sistnämnda, SSE House of governance and public policy, lanserades så sent som 2022.

”Det är en del av samhällsförståelsen, och man måste finansiera hållbarhetslösningarna

på ett nytt sätt. Insikten om att hållbarhet driver och att man måste satsa på innovation, samt att enskilda bolag inte klarar av omställningen själva, är jätteviktig. En helt ny kultur måste skapas och detta når långt över enskilda organisationer.”

Kultur öppnar upp världen

I AI-utvecklingen konkurrerar maskinerna med människan på många sätt, men vi är bättre på svårgripbara aspekter, som att ha känslor och omdöme.

”Man kan träna upp delar av det mänskliga och mellanmänskliga, och kultur öppnar upp för att förstå världen på ett bättre sätt.

Empatiska förmågor kommer att bli allt viktigare över tid.”

Maskiner kan inte sätta sig in i en människas situation, och den som kan vrida och vända på perspektiv blir en bättre beslutsfattare, oavsett om man är bankir, konsult, revisor eller politiker, menar Lars Strannegård. Högkvalitativa kulturella uttryck och möten med människor från en annan bakgrund är effektiva sätt att träna upp den empatiska förmågan.

”Läser du Romeo och Julia vet du hur det känns att vara kär i fel person trots att du inte har levt i ett påhittat Italien för hundratals år sedan. Kulturella uttryck motverkar de skyggglappar som vi alla har. Därmed blir utbildningen bättre och du blir en bättre beslutsfattare.”

Kultur är en helt central ingrediens i Lars Strannegårds liv. Den är inte bara en enorm inspirationskälla för kreativitet, utan också en källa till arbetsglädje. Trots att hans schema för det mesta är fullpackat ser han till att prioritera kulturkonsumtion.

”Det ingår i mitt jobb! För att bli en bättre rektor måste jag göra det. Det är helt otänkbart att inte exponera mig för konst hela tiden. Jag försöker ta med mina barn också, det är min plikt att exponera dem för kultur. Min son gillar fotboll mest av allt men han tycker också att det är rätt kul med konst. Deras uthållighet är inte den bästa, men det gör inte så mycket.”

Konst behöver inte vara lönsam

Lars Strannegård, en aktiv samhällsdebattör, har vid flera tillfällen argumenterat för att konst och kultur inte kan avkrävas att vara lönsam. Ett bra samhälle måste ha fria uttryck där en annan, nytänkande, typ av samhällsförståelse finns.

”Om det ekonomiska värdet i konst överbetonas blir synen på kulturens roll i

Foto: Juliana Wiklund

LARS GÖRAN STRANNEGÅRD

- **Född 28 maj 1969** i Mölndal, Göteborg. Disputerade 1998 vid Göteborgs universitet med avhandlingen *Green ideas in business*.
- **Rektor för** Handelshögskolan i Stockholm sedan år 2012.
- **Har varit gästforskare** vid University of St. Gallen i Schweiz och Scandinavian consortium for organizational research (Scancor) vid Stanford university i USA.
- **Som kulturkonsument** väljer han helst av allt bildkonst.
- **Läser just nu** historieprofessorn Johan Östlings *Kunskapens stora hus*, som handlar om universitetens historia.
- **Senaste skönlitterära** läsningen var *Andromeda* av Therese Boman.

”Poängen med pengar är att de inte har något värde i sig själva, utan de kan användas för att växlas in till något annat, något som ger frihet, njutning eller meningsfullhet. Så kultur är egentligen ett av målen för samhället, inte ett medel.”

samhället inkorrekt. Poängen med pengar är att de inte har något värde i sig själva, utan de kan användas för att växlas in till något annat, något som ger frihet, njutning eller meningsfullhet. Så kultur är egentligen ett av målen för samhället, inte ett medel.”

Kultursatsningen på Handelshögskolan är helt pedagogiskt driven, menar Lars Strannegård, och framhåller att Handelshögskolan inte är eller ska bli en konstvetenskaplig institution. Konsten integreras på innovativa sätt, till exempel i form av klassrum som konstnärer får full frihet att inreda.

”Vi använder oss av konsten, men vi styr den inte på något sätt utan låter konstnärerna göra vad de vill. Det finns en gräns för hur mycket man kan läsa, därför handlar det mer om att göra det hela mer kunskapsintensivt genom att skapa stimulerande miljöer.”

Bredare förståelse av vad kunskap är

Entreprenörskapet i högskolans strategi syftar inte till att alla studenter ska behöva starta ett eget företag. Däremot måste de ha en syn på världen där den rådande ordningen inte accepteras. Studenterna ska

känna ett ansvar och vilja agera hela tiden. På så sätt bygger alla komponenter i Free-strategin på hållbarhet, såväl social som miljömässig sådan.

Enligt Lars Strannegård har för många utbildningsinstitutioner under en för lång tid lagt för mycket fokus på Stem-relaterade ämnen – som matematik och naturvetenskap. Naturvetenskapen är viktig, men rektorn lyfter fram att de mänskliga och sociala aspekterna inte får fränkopplas från Stem-ämnena.

”I grunden handlar det om en kunskaps-syn, och det är svårt att veta vad som är viktigt när det gäller kunskap i den tid vi lever i nu. Man trodde att de nordiska länderna hade koll på utbildning, men nu rasar Pisa-resultaten överallt. Då tror man att lösningen är att satsa på det som går att mäta, alltså naturvetenskapliga och matematiska ämnen. Men det som egentligen krävs är en bredare förståelse av vad kunskap är i den digitala nutiden.”

Klassiska ideal i samtiden

Handelshögskolans pedagogiska filosofi verkar radikal, men Lars Strannegård har inte uppfunnit ett nytt tänk. Bland annat har Sciences Po i Frankrike, IE i Spanien och London school of economics satsat på humaniora sedan en tid tillbaka. Institutet inspirerar varandra, men Lars Strannegård säger oblygt att Handelshögskolan är i framkant.

”Det här är klassiska bildningsideal, men vi gör det på ett annat sätt och sätter in idealen i samtiden. Ur ett hållbarhetsperspektiv blir alla utbildningar sämre om en enskild aspekt överbetonas. Allt fler universitet inser att man måste utveckla fler aspekter av det mänskliga. Inget bra universitet saknar i dag känslighet för den här typen av frågor.”